

védelmi állomás területén rendszeres kísérleteket kell beállítani a betegségeknek leginkább ellenálló nyárfajták kiválasztása céljából. A tudományos kutatás egyik főfeladatává kell tenni, hogy kísérletezzen ki olyan eljárásokat (talajművelés, trágyázás, öntözés stb.), amelyek lehetővé teszik a nyárák vágásfordulójának legalább 5 évvel való csökkentését.

Az 1956. évi magyarországi nyárfakonferencia után sokan azt gondoltuk, hogy nyárfatermelés terén az első vonalban vagyunk. Franciaországi utazásunk arról győzött meg bennünket, hogy legalább tíz évvel lemaradtunk. Ezt a lemaradást gyorsan fel kell számolnunk. Meg van hozzá minden lehetőségünk.

Emlékezzünk Vadas Jenőre!

RÓTH GYULA, a biológiai tudományok doktora, ny. egyetemi tanár

Ez év április hó 2-án telt le egy évszázad Vadas Jenő születése óta. A Bükk hegység egyik legszebb völgyében fekszik Hámmor község. Felső végében áll ma is a falu egyetlen emeletes háza; sárga, tipikusan kameralís épület, ebben született a magyar erdőgazdaság egyik legnagyobb fia: Vadas Jenő. Apja vasgyári ellenőr volt, anyja Hermann Franciska, Hermann Ottó testvérnénje. Mivel apját korán vesztette el, nevelésében nagy része

volt nagybátyjának.

Napsugaras ifjúságának idejét ott töltötte el a hatalmas bükkerdők közepette. Nyilván már itt telt el ifjú szíve az erdők iránt való rajongásával a közeli

„Pelelakban“ gyakran időző nagybátyja, Hermann Ottónak gondos vezetése alatt, mint Vadas maga mondja egyik munkájában: „beleoltotta a nagy Természet iránti szeretetét és megtanította annak könyvében olvasni“.

Középiskoláit Miskolcon és Selmecebányán végezte, 1874-ben tette le érettségi vizsgáját. Ennek utána a Természetért való rajongása a bányászati és Erdészeti Akadémiára vitte, amelynek hallgatói sorába ugyancsak 1874-ben lépett be. 1878-ban végezte az akkor már meglévő négyéves

erdőmérnöki szakot, két évre rá letette az államvizsgát. 1881-ig a Máramarosi Állami Erdőgazgatóságnál teljesített szolgálatot. Utána két évet töltött Budapesten a Földművelésügyi Minisztériumban, ahonnan 1882-ben az övizi erdőgondnokság élére került, ahol három évet töltött el gyakorlati szolgálatban. 1885-ben vette át az akkor újonnan létesített vadász-erdei (Temesvár) állami erdőőri szakiskola vezetését, mint annak igazgatója, megvetve a szakiskola jó hírének alapjait oly mértékben, hogy előre biztosította az iskolának kiválóságát és az ezen alapuló országos jelentőségét.

Vadászerdőről jutott vissza 1891-ben a selmecebányai Főiskolára, elfoglalva annak — akkori — erdőtenyésztéstan, erdővédelem-, növény- és állattani tanszékét. Céltudatos vezetése tanszékét hatalmas fejlődésnek indította, annyira, hogy — az 1922-ben bekövetkezett — halála után már nem vállalkozott senkisémmé annak betöltésére és több részre kellett azt szétbontanunk.

Vadas élete munkája két nagy térre terjedt: a szakoktatás és a szakbeli tudományos kutatás. Mint tanár és mint tudós egyformán elérte a legmagasabb fokot.

Három évtizedet meghaladó tanári működése alatt a magyar erdőmérnökség egész nemzedékét képezte ki, tanítványai egytől-egyig hódoló tisztelettel viseltettek az ő kimagasló személyisége iránt. Akiknek az a szerencse jutott osztályrészül, hogy közelebbi érintkezésbe kerülhettek vele, mennél jobban ismerték, annál nagyobbra nőtt a szeretetük és a tiszteletük az utólérhetetlen mesterük iránt.

Előkelő megjelenése, daliás alakja, férfiúi szépsége, beszédes mosolygó kék szeme, nyílt tekintete, kedves modora, kiváló szónoki képességei, a szavaiból kisugárzó átfogó tudása mindenkit már az első pillanattól lebilincsel. Aki közelről megismerte, családi életének eszményi bensősége, gondolkodásának eszmei tisztasága, a hivatása iránt érzett rajongása és kötelességtudása az első pillanatok kedvező benyomásait mindig kimélyítette, igazolta és tiszteletet parancsolt.

Bár mestere volt a szónak, főiskolai előadásaira mindig külön felkészült még öreg tanár korában is és azokat gondosan kicsiszolta, amiért azok mélyen belevésődtek a hallgatóinak emlékezetébe.

A magyar erdőművelésnek már Illés Nándor által megalapozott épületét Vadas Jenő fejlesztette ki az oktatásának támogatására megírt munkáiban, amelyek között a legfontosabb az *Erdőműveléstan*, amely első ízben az 1897-ik évben jelent meg és amelyet kevéssel halála előtt másodszor is kiadott. A tanításainak körébe vág még: *Az akácfa monografiája*, *Az árvédelmi füzesek telepítése és tenyésztése*, és *A selmecebányai erdőakadémia története és ismertetője*, valamint számos kisebb-nagyobb cikke.

A tanszéken kifejtett munkáját mindig elismerés és siker követte. Tanártársai szerették és tisztelték, a hallgatói bálványozták és áhitattal hallgatták mélyen szántó és ékesen szóló előadásait.

A magyar gyakorlati erdőgazdaság, amelynek majdnem minden egyes dolgozójához személyes ismeretség, sőt benső barátság fűzte, osztatlan elismeréssel és hittel figyelte Vadas munkáját.

Ez a tisztelet kifejezésre jutott abban, hogy a Tisza-jobbparti vármegyék Erdészeti Egyesülete az 1933-ik évi június 29-én a Szinavölgy

jobboldali sziklafalába, szülőhelye közelében, márványtáblát helyezett el Vadas Jenőnek bronzba öntött képével és a következő írással:

Pro memoriam!
Hámor nagy szülöttjének

VADAS JENŐ
főiskolai tanárnak

*a magyar erdészet kiváló tanítómesterének emlékére hálás kegye-
lettel elhelyezte a Tiszajobbparti Erdészeti Egyesület.*

1933. VI. 29.

*Nemes emléke szentelje meg a magyar erdészet munkáját. Neki
zöldüljön minden magyar erdő és neki viruljon a bükki Tempe
minden virága.*

De kifejezésre jutott a tisztelet abban is, hogy Vadas Jenő nevére keresztelte el a Dunaártéri Erdőgazdaság az első vontatóhajóját, amelyet az 1956. év folyamán vízre bocsátott.

A másik működési tere, amelyet ő maga is élete céljának tekintett, az erdészeti tudományos kutatás volt. A magyar erdészeti kísérletügy megszervezése jelenti Vadas Jenő életének legnagyobb, legértékesebb alkotását, amelyet ő teremtett meg és amely Vadas Jenő nevével mindörökre összeforrott.

Nehéz küzdelmet vívott meg érte. Már az 1893-ik évben vetette fel a magyar szakirodalomban az erdészeti tudományos kutatás megszervezésének eszméjét, miután megismerte a külföld kutató intézeteit és ugyanebben az évben részt vett az Erdészeti Kutató Intézetek újonnan megalakult Nemzetközi Szövetségének Wien-ben tartott első kongresszusán. Három évvel később, 1896-ban, a millenium évében újra felvetette a kutatás megszervezésének javaslatát, de csak újra másfél évvel később ért célhoz. Az 1897. év végén életre keltek Vadas Jenő vezetése alatt az ő elgondolása szerint megszervezett erdészeti kísérleti állomások. Szerény keretben indult meg a munka, mégis elérkezett Vadas Jenő már a második évben oda, hogy külön tudományos folyóiratot tudott teremteni, azt a folyóiratot, amelynek ő maga adta az „Erdészeti Kísérletek“ nevét, amely név alatt a folyóirat kerek ötven évig élt és amelyen azt a külföldi szakkörök ismerték és megbecsülték. Vadas Jenő éles szeme felismerte, hogy a tudományos kutatás megszervezésének legfontosabb tényezője a saját folyóirat, mert éppen ennek révén tudjuk szétvinni az egész világban a magyar erdőgazdaságnak, a magyar erdészeti tudományos kutatásnak hírét és megbecsülést, elismerést szerezhetünk annak számára. Hogy a külföldi szakkörök elismerése kijutott ezen a réven Vadasnak is, mutatja, hogy 1910-ben a belgiumi VI. kongresszuson egyhangúlag megválasztották a Nemzetközi Szövetség elnökévé. Ugyanezen a kongresszuson átadta Vadas Jenő a kormány megbízásából a Nemzetközi Szövetségnek a meghívást a következő VII. kongresszusnak 1914-ben hazánkban való megtartására, amit nagy lelkesedéssel fogadtak a résztvevők.

Vadas Jenő a külföldet már fiatal korában is megismerte, központi szolgálatának ideje alatt hosszabb időt töltött Párizsban. Később tanulmányutakon vagy különböző megbízásokból bejárta egész Közép-Európát.

A kongresszusra minden előkészületet megtett Vadas Jenő, az intézet készen állott az egész világ erdészeti kutatása vezető embereinek fogadtatására. Vadas élete munkájának megkoronázása lett volna, hogy ő maga

mutathassa be az általa megteremtett tudományos intézetet az erdészeti világnak.

De éppen ezen a ponton fordult Vadas Jenő élete a megrendítő tragikum felé.

Addig úgy látszott, hogy Vadas Jenő a sors kiválasztott és dédelgetett kedvence, akinek — ha nem is küzdelem nélkül —, de minden terve sikerül. Most egyszerre válságos fordulat érte és bár sem őt magát, sem semmi hozzátartozóját a háború közvetlenül nem érintette, mégis kevés ember van, akitől annyit vett el a háború, mint Vadas Jenőtől.

Jóformán abban a pillanatban, amikor Vadas Jenő büszkén be akarta mutatni a világnak az ő alkotását, lángba borult a világ és tüzeiben elhamvadt Vadas Jenőnek szerencséje, alkotása, büszkesége és boldogsága.

Élete alkonyán szétfoslott minden, amit alkotott, elpusztult minden, amin ő magyar lelkének egész hevével csüngött. Tanszéke szétdőlvén, elpusztulva, kutató intézete megbénulva, munkatársai szétszórva, Ő maga kitiltva a tudományok csarnokából, amelyben élete munkásságát lerőtta.

Ebben van Vadas életének komor tragikuma. Megérte az összeomlást, de már nem érte meg az újraéledést!

Akik látták az Ő vívódását, megrendülve néztük azt és fájó szívvel rádöbbszünk arra, hogy milyen mélységes tragikum folyik le szemeink előtt! A magyar erdőgazdaságnak, a magyar erdőmérnöki szakoktatásnak és a magyar erdészeti kutatásügynek egyik legnagyobb alakja küzd a kegyetlen végzettel! Amikor pedig végleg leroskadt az elkínzott teste, az alattomos kór elhatalmasodott abban és elvitte, akkor megfogadtuk, hogy abban a szellemben fogunk tovább dolgozni, amit Ő munkájával és életével oltott belénk és hogy az Ő szelleme itt lesz mindig, amíg a mostani új, de mégis ősrégi Alma Materben magyar erdőmérnököket fognak képezni. Ezt jelképezi az Ő szobra, amit az Alma Mater főbejárata mellé állítottunk az Ő emlékére, hogy minden nap újra és újra hirdesse, hogy Vadas Jenő most is itt van közöttünk.

MEGJELENT

Szederjei Ákos — Studinka László:

NYÚL, FOGOLY, FÁCÁN

Mezőgazdasági Kiadó. Ára kötve: 32 forint